

EVERYTHING IS ILLUMINATED

Fitxa Artística

Jonathan Safran Foer	ELIJAH WOOD
Alex	EUGENE HUTZ
Avi	BORIS LESKIN
Lista	LARYSSA LAURET
Augustine	TEREZA VESELKOVA
Leaf Blower	JONATHAN SAFRAN FOER
Àvia de Jonathan	JANA HRABETOVA
Pare d'Alex	OLEKSANDER CHOROSHKO
Jove Jonathan	LJUBOMIR DEZERA
Igor	GIL KAZIMIROV
Mare d'Alex	ZUZANA HODKOVA
Sammy Davis Jr. Jr.	MIKKI

EL DIRECTOR

Isaac Liev Schreiber neix l'octubre de 1967 a San Francisco. Considerat per molts cineastes com un dels millors actors de la seva generació, *Everything is illuminated* (2005), basada en la novel·la homònima de Jonathan Safran Foer, és el seu prometedor debut darrera la càmera. La seva carrera artística, però, és molt més extensa en tant que actor, tant al teatre com al cinema. Llicenciat a la coneguda Yale School of Drama l'any 1992, el jove Schreiber volia inicialment dedicar-se a escriure guions, però un professor seu el va convèncer a dedicar-se a la interpretació.

Home de teatre, recentment, Schreiber es va endur el prestigiós premi Tony per la seva interpretació del personatge de Ricky Roma a la nova representació de l'obra de David Mamet *Glengarry Glen Ross*, peça teatral que va portar al

cinema James Foley el 1992. Schreiber, que va estudiar a la influent Royal Academy of Dramatic Arts britànica, ha participat en diverses obres d'èxit com *Moonlight* o *Betrayal* del Nobel de Literatura Harold Pinter compartint escenari amb Juliette Binoche, diverses obres de Shakespeare com *Hamlet*, *Othello* o *Macbeth* amb Angela Basset o Alec Baldwin en el repartiment o *The mercy seat* de Neil LaBute amb Sigourney Weaver com a partenaire.

Pel què fa al cinema, Liev Schreiber ha demostrat una gran versatilitat en diversos rols i s'ha sentit còmode tant al cinema independent com en produccions de pressupost més importants. Pel què fa a les primeres *Denise Calls Up* (Hal Salwen, 1995) i *Big Night* (Stanley Tucci, 1996) amb Isabella

Rossellini són les més interessants. En pel·lícules més conegudes citem *Esfera* (Barry Levinson, 1997) amb Sharon Stone, Dustin Hoffman i Samuel L. Jackson, *Al caer el sol* (Robert Benton, 1998) acompanyant Paul Newman, Susan Sarandon i Gene Hackman i *The Manchurian Candidate* (Jonathan Demme, 2003) amb Denzel Washington i Meryl Streep.

A la petita pantalla, ha participat en dos treballs remarcables: *The Sunshine Boys* (John Erman, 1995) compartint protagonisme amb Woody Allen i Peter Falk i interpretant el magnífic Orson Welles durant el rodatge de *Citizen Kane* i els seus enfrontaments amb el magnat William Randolph Hearst a *RKO 281* (Benjamin Ross, 2000) paper que li va valdre una nominació a l'Emmy i al Golden Globe.

Sinopsi

En Jonathan és un col·leccionista compulsiu. Des de la seva infantesa, acumula i classifica objectes de tota mena que tinguin algun significat a la seva vida. Darrera aquesta dèria s'amaga la voluntat de tenir uns records i intentar dotar-se d'una identitat. Una identitat de jueu, nét de supervivent de l'Holocaust. Decidit a trobar les arrels de la seva existència, viatja a Ucraïna per trobar la dona que va salvar el seu avi de la persecució nazi i el va permetre fugir als EUA on va refer la seva vida. Arribat al seu destí, en Jonathan es llança a un viatge iniciàtic, còmic i delirant, ple de tendresa i dramatisme, amb l'ajuda de l'Alex, un jove amant del hip-hop, i de l'avi d'aquest, que junts ostenten un petit negoci consistent en organitzar viatges per als jueus que anhelan retrobar els seus orígens.

Fitxa Tècnica

Direcció	LIEV SCHREIBER
Guió	LIEV SCHREIBER
.....	Novel·la de JONATHAN SAFRAN FOER
Producció	MARC TURTLETAUB, PETER SARAF
Director de Fotografia	MATTHEW LIBATIQUE
Direcció Artística	MARTIN VACKAR
Música	PAUL CANTELON
Muntatge	ANDREW MARCUS, CRAIG McKAY

Durada	106 minuts Color
Nacionalitat	Estat Units
Any de Producció	2005
Idiomes	Ucrainès / Rus / Anglès

PREMIS

Festival Internacional de Cine de Venècia 2005
Guanyadora de la Llanterna Màgica

Golden Trailer Awards 2006
Nominada Millor Banda Sonora

CRÍTICA

Holocaust i poesia

És estranya aquesta pel·lícula. En primer lloc per venir d'on ve, d'un actor, Liev Schreiber (recordem-lo interpretant l'Orson Welles de *RKO 281*), amb uns quant títols al seu currículum per bé que no s'havia posat mai rera la càmera. En segon lloc, per proposar com se'ns proposa un producte independent amb un punt d'excentricitat i una posada en escena un pèl atrabiliària i freda al començament que, a partir d'un cert moment, es converteix en una imparable allau de sensacions plàcides, però també extramadament doloroses.

O dit d'una altra forma, la pel·lícula comença amb un toc d'excentricitat en la descripció dels personatges i amb una música que inevitablement recorda el cine d'Emir Kusturica. I continua amb les formes d'una peculiar *road movie* per a acabar convertint-se netament en una reflexió sobre... l'holocaust jueu a Ucraïna.

Amb la disfressa doncs d'una comèdia excèntrica Schreiber basteix una reflexió particularment angoixant, la del destí dels habitants d'un poble, única referència que té Safran Foer sobre l'origen de la seva família, anomenat Trachimbrod, del qual no en queda cap rastre. Però la recerca empresa pel personatge principal n'amaga una altra, la de l'avi de l'Alex, que sap quelcom sobre Trachimbrod, tot i no dir res, i que també té algun compte pendent amb el passat... i amb el seu propi origen.

La llum del passat

D'aquesta manera, entre somriures tímids, i la placidesa d'un viatge per verds i fèrtils paratges ucraïnesos, es dibuixa un drama terrible, que marcarà profundament el destí de, com a mínim, un dels personatges que l'integren. Narrada amb una inusual solvència –és molt estrany conciliar pols tan oposats com els que el director usa a la cinta, i ell ho assoleix a partir d'un guió sense fissures i d'uns personatges entranyables, malgrat que la lògica distància que marca el caràcter tan obertament surrealista que presideix cada una de les seves accions-, la pel·lícula acaba amb un exercici poètic de retorn a un passat que, en el fons, no ha acabat de marxar mai: "*tot està il·luminat per la llum del passat*" afirma categòricament el guia...

I és cert, com també ho és que únicament l'acceptació del passat sense tabús, amb plena consciència del dolor que pot provocar, és l'única forma de mirar de cara el present i el futur... una bella reflexió que no acostuma a oblidar mai el cinema jueu sobre l'holocaust, de la qual aquesta pel·lícula n'és una mostra de les més sorprenents i inspirades.

Mirito Torreiro, *Diari El País*, 13 de Gener del 2006

Benvingut a Ucraïna

L'any 2001, el jove actor Liev Schreiber va llegir un relat curt de l'escriptor Jonathan Safran Foer, *A very rigid search*, i va quedar impressionat per l'emotivitat i la ironia que es despenia del text. Un any més tard, aquest relat curt es convertia en la primera novel·la de Foer, *Everything is illuminated*, amb un gran èxit de públic i crítica. Però no va ser fins més endavant quan Jonathan i Liev, ambdós jueus d'origen ucraïnès, es van trobar per primera vegada, en un bar de Nova York, per parlar de l'adaptació cinematogràfica que l'actor volia fer de la novel·la autobiogràfica de Foer.

Everything is illuminated ens narra la història de Jonathan Safran Foer (Elijah Wood), un jove nord-americà, tímid i aïllat rere unes ulleres impossibles que emprèn un viatge cap als seus orígens, Ucraïna, direcció a un petit poble, Trachimbrod, per trobar Augustine, la dona que va salvar al seu avi de morir a mans dels nazis durant l'ocupació a la qual es va veure sotmesa la república ex-soviètica. En el seu periple, l'acompanyen Àlex, un jove amant del hip-hop i de Michael Jackson que li farà de traductor durant el viatge, l'avi d'Àlex, un vell de tendència antisemita que simula ser cec i alhora no dubte en exercir de xofer, i el seu gos guia amb certs trastorns conductuals, Sammy Davis Jr. Jr.

A la primera meitat de la pel·lícula, on se'ns presenten aquests excèntrics personatges, el ritme és el d'una comèdia extravagant que ens apropa als deliris estètics i narratius del cinema de Kusturica -del qual Schreiber no en nega la inspiració-, però, a mesura que avança el film, es va tenyint progressivament d'elements dramàtics que ens van conduint al clímax final.

Un dels aspectes més rellevants d'*Everything is illuminated* és la manera com cada un dels personatges es situa vers el passat. Trobem, per una banda, Àlex i Jonathan que pensen el passat des de la joventut, allunyada en el temps de l'experiència fatídica de la guerra, i per altra, trobem els protagonistes d'aquesta que en el seu camí cap a la vellesa han anat adoptant postures clarament contraposades respecte el passat.

Jonathan és un col·leccionista metòdic que es dedica des de la infància a recollir diversos objectes del seu univers familiar, envasant-los en petites bosses de plàstic, en una acció on aquests objectes queden aïllats del seu context per esdevenir petites peces d'un catàleg freak. Àlex, en canvi, no mostra gens d'interès cap al passat, creient que aquest mereix restar silenci per la poca incidència que té en el present.

Els dos ancians, víctimes de la guerra, també es troben en postures antagoniques davant l'experiència de la barbàrie. En un extrem, trobem l'home que després de la seva presumpte mort, reneix per començar una nova vida construïda a partir de l'oblit de la tragèdia viscuda i, a l'altre extrem, trobem la dona que es queda atrapada en el passat, commemorant-lo continuament en un intent que no mori sepultat pel pas del temps, amb un gest similar al de Jonathan, guardant tots els objectes materials del passat classificats en caps. Tots ells experimentaran al final del viatge la reconciliació amb el seu passat o la transformació de la concepció d'aquest, en forma d'il·luminació/revelació, que els espectadors també compartim en el transcurs de la història amb un recurs visual, no només narratiu sinó també estilístic del director.

Jonathan acabarà despenent-se dels objectes col·leccionats per tal de tornar-los al flux de la vida, alliberant-los, i alliberant-se també a si mateix, del seu aïllament. El viatge es converteix, d'aquesta manera, en quelcom més que la simple recerca dels orígens, per esdevenir la trobada i coneixement d'un mateix (l'onírica escena del riu en deixa constància) i l'obertura al món a través del compartir amb els altres.

Àlex necessitarà escriure tot allò que ha viscut en els darrers dies i s'aproparà també al passat del seu avi, descobrint, contràriament a allò que sempre havia pensat, que el passat il·lumina el present. L'avi recuperarà la memòria del passat a través la lluna del migdia, element catalitzador, a la manera dels dits tremolosos i somnolents d'*Hiroshima mon amour* (Alain Resnais, 1959), que farà possible l'aparició dels records fins aleshores relegats a l'oblit.

Els dos joves, Àlex i Jonathan, que en un principi es trobaven distanciats per les diferències culturals i per les expectatives dipositades en el viatge, acabaran descobrint que els uneix un passat en comú. Potser, aquesta sensació és semblant a la que va experimentar Schreiber al llegir l'obra i conèixer l'autor d'*Everything is illuminated*.

Marta Sureda, *Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona*

Fitxa elaborada per: